

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: blik op de toekomst; wijziging Gemeentewet aan de horizon

Enkele dagen geleden werd de “internetconsultversie” openbaar van het ontwerp van het voorstel van Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur.

Bedoeling is dat allen die hier iets van willen vinden en dit ter kennis willen brengen van het ministerie van BZK in actie komen.

Inhoud en impact

Met dit ontwerp wordt een weg ingeslagen naar een wijziging van o.a. de Gemeentewet, waar gemeenteraad en griffier te zijner tijd mee te maken gaan krijgen.

Uiteraard vooropgesteld dat er (ooit) een echt wetsvoorstel richting Tweede Kamer wordt gestuurd en beide Kamers er een (al dan niet geamendeerde) klap op willen geven.

Maar toch: de inhoud en strekking van de consultversie is de moeite waard om op dit moment bij stil te staan.

Zoals de naam van de consultversie al aangeeft, gaat het erom dat de Gemeentewet wordt gewijzigd. Dit teneinde de integriteit van raadsleden beter voor het voetlicht te kunnen brengen en waar nodig te verduidelijken.

Ik wil niet zeggen dat hiermee alles glashelder wordt, want daarvoor is het onderwerp “integriteit” te weerbarstig. Het is wel een stap op weg naar meer duidelijkheid.

Zonder volledig te willen zijn, licht ik er enkele onderdelen uit.

Geheimhouding en uitbreiding bevoegdheid CdK

Dit onderwerp is in de geldende Gemeentewet verspreid in drie artikelen geregeld (25 voor raad, 55 voor college en 86 voor commissie). De artikelen zijn niet elkaars spiegelbeeld, dus bepaald niet eenvoudig toe te passen.

Straks is er een apart (nieuw) Hoofdstuk Va. Geheimhouding. Het begint bij artikel 87.

Het bekrachtigingsbesluit dat de raad soms moet nemen komt te vervallen.

Nieuw is, dat de raad zelf stukken onder geheimhouding kan verstrekken. En wel aan college, burgemeester, rekenkamer of commissie.

Als de raad het wil, kan hij straks gebruik maken van een sanctie wanneer een raads- of commissielid zich niet houdt aan voor hem geldende geheimhouding.

In dat geval kan de raad besluiten dat die persoon ten hoogste drie maanden geen stukken ontvangt waarop geheimhouding rust.

Overigens is dat een besluit in de zin van de Awb. Er staat dus bezwaar en beroep tegen open.

Een opvallende bepaling is die, welke de Commissaris van de Koning het recht geeft “*alle vergaderingen van het gemeentebestuur bij te wonen en kennis te nemen van alle bescheiden waarover het gemeentebestuur beschikt en waarvan naar het redelijk oordeel van de commissaris kennisneming voor het vervullen van zijn taak nodig is*”. De CdK (dan wel een door hem aan te wijzen

persoon) heeft langs deze weg straks toegang tot collegevergaderingen en al dan niet besloten raadsvergaderingen.

Deelnemen aan de stemming in de gemeenteraad bij belangenverstremgeling

Over dit onderwerp bestaat een permanente behoefte aan duidelijkheid: kan en mag een raadslid deelnemen aan de stemming als het gaat over een onderwerp waarmee hij meer betrokkenheid heeft dan de andere raadsleden? Een onderwerp dus waar zijn belang op enige wijze mee is verstrengeld.

Als dit onderwerp over de tafel gaat, komen plaatsen als Winsum, Loenen en Graft De Rijk voorbij. En wordt de vraag gesteld of en in hoeverre de Afdeling bestuursrechtspraak aan het bepaalde in artikel 28 Gemeentewet voorbij gaat door steeds voor anker te gaan liggen bij artikel 2:4 Awb.

De opvattingen over de uitleg hiervan zijn niet eensluidend. En dat geeft bij raadsleden verwarring en onduidelijkheid.

Het ontwerp wil aan deze onduidelijkheid een einde maken door artikel 28 Gemeentewet te wijzigen en daarmee in ere te herstellen. Straks vindt uitsluitend een toets plaats aan artikel 28 Gemeentewet.

Het lijkt er dus op dat de wetgever hiermee afstand neemt van de rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak.

In die rechtspraak staat immers dat het uitbrengen van een stem door een raadslid heeft te gelden als een "fundamenteel democratisch recht". En dat het hebben van een belang bij een raadsbesluit niet in de weg staat aan het uitbrengen van een stem door dat raadslid.

Mits dat raadslid het raadsbesluit maar niet op aanmerkelijke wijze beïnvloedt.

Straks is in artikel 28 Gemeentewet vastgelegd dat een raadslid met een "persoonlijk en onmiddellijk belang" niet mag deelnemen aan zowel de beraadslagingen als de stemming. En dat artikel 2:4 Awb niet van toepassing is in de wereld van artikel 28 Gemeentewet.

Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor wethouders

Het hing in de lucht sinds de wethouderkwesitie die enige tijd geleden in de gemeente Brunssum speelde.

Straks is een VOG verplicht om tot wethouder te worden benoemd. Die VOG moet er al zijn op het moment waarop betrokkene tot wethouder wordt benoemd. En maakt zodoende deel uit van de geloofsbrieven die de beoogde wethouder aan de raad moet overhandigen.

De raad mag dus pas iemand tot wethouder benoemen als er een VOG is afgegeven.

Op zich een prima en begrijpelijke ontwikkeling.

Maar er is ook een keerzijde. Het afhandelen van een verzoek om een VOG kost tijd (en geld). Een spoedige invulling van een wethoudersvacature, en daarmee het inplannen van een raadsvergadering, wordt straks dus afhankelijk gesteld van de snelheid van afhandeling van een verzoek om een VOG.